

te, en het
os zekeren
elf. Maar
d, dat dit

dit geding
en eerste,
erlijkweg
En ten
en wil, te
ie redenen
jods.
e hier den
el vanzelf

is, dat wel
naar het
terd is, dat
est dood-

ken, noch
orstanders
lechts een
heid onder
et accoord
naristische
plogie be-
nen anders

erlijken
ook even-
openlijk
band met
h. Het

helder en
voorstan-
andere
angedaan,
gen terug

at opzicht
minaristi-
arig, dat
gd en ge-

evenzoo
rd geval,
van voor-
opieding,
de Vrije
dhaaf en

standpunt
en kan in
rlegd, of,
et zekere

f.
de redac-
faccovius

em eens,
ler stelt,
sche me-
hode die
rkt, maar
ius, maar
Mark en
het be-
tegen-
dt, ge-
dus e.a.

em toe-
accovius
de ma-
het Uni-

ral sinds
schappe-
vrijzigen
ke aan-
hebben
ectische

nen hier
e dialect-
zonder
is, en
de in de

scholas-
er alle
Maar
et, dat
eel ont-
zaak,
daarom
maken,
wikke-
ethode

ng het
tegen-
Bij-
stand-
een
dankt
de van

is ver-
heid
oetius
hij als
aan-
was.
erken,
es zoo
te van
neene
ik het
e, die
ellen,
wordt,

een eenig Gereformeerd theoloog, dien naam
waard, zich thans nog tegen de dialectisch-
systematische methode zou verzetten.

Roman-literatuur.

VII.

De ridder-Romans noch de uit cheval-
resque herinnering geboren avontuurlijke
romans konden op den duur boeien.
Vooral niet toen de nieuwere tijd metter-
daad dorst naar werkelijkheid deed opkomen.

De tegenstelling met de onbevredigde
wereld van zijn eigen leven was eerst gezocht
in het vaderland daarboven met zijn enge-
len en heiligen. Toen in de wereld der
kruistochten, die religie aan ridderschap
hielden. Allengs, na loslating der religie,
alleen in het ridderleven. Uit dat ridder-
leven was het epische almeer door het
avontuurlijke teruggedrongen. En wat naast
het avontuur nog magnetisch naverkwat was
alleen de minnekoos, die aan poort en
ridder gemeen was.

Nu echter ontwaakten andere behoeften.
Het avontuurlijke werd te slauw van
smaak, de traditionele minnarij raakte
door eindloos herhalen versleten. De vorm
was uitgehold. Geen wezen bleef over.

Wat is hiervoor toen in de plaats ge-
treden? Door welk motief is de roman
toen vooruit gedrongen naar nieuwe levens-
phase?

Ze moest een tegenstelling blijven ge-
ven met de wereld, waarin men zelf
verkeerde. Welke was die nieuwe tegen-
stelling?

Hierop luidt het antwoord, dat de ro-
man ongemerkt die nieuwe tegenstelling
zocht en vond in die levenskringen, die
buiten de groote heirbaan des levens liggen.

Er is het gewone leven, waar de groote
meerderheid van hen, die leetuur voor ver-
maak en geestesgenieting zoeken, in gebo-
ren worden en wegsterven. De weg dien zij
daarbij bewandelen, noemen we de groote
heirbaan des levens.

Maar zijwaarts af van die groote heir-
baan buigen zich allerlei zijpaden en kron-
kelvelden, die hen leiden naar kleine afge-
zonderde levenskringen, waar ieder op zijn
beurt iets van hoort, maar waar het groote
publiek buiten staat, en die het niet kent.
Levenskringen die voor de groote menigte
een vreemd leven doorleiden. Denk slechts
aan het zeeleven, het studentenleven, het
herderleven enz.

Toen nu tegevolge van de groote ont-
dekkingen, die op zee en te land waren
gedaan, de wereld voor aller besef al groo-
ter werd, en dat „vreemde leven“ al groo-
ter afmetingen aannam, verplaatste zich de idee
van het avontuur. Was dit vroeger gezocht
in de voorstelling der fantasie en in herin-
neringen aan voorbijgegangene tijden, nu be-
ginnen men dat avontuur in de actualiteit te
zoeken, in het werkelijke leven dat nog
doorleefd werd, maar in kringen die buiten
het bereik der meesten lagen, waar men wel
van hoorde, maar toch eigenlijk het fijne
niet van wist.

Dit prikkelde de nieuwsgierigheid. Er
ontstond zucht en lust, om zich ook in die
ons vreemde levenskringen te verplaatsen.
Men wilde het vage begrip van de wijde,
wijde wereld aanvullen, door kennis van
wat in die ons vreemde levenskringen door-
leefd werd.

Daaraan nu kwam men deels tegemoet
door reisverhalen, en verhalen van zeetoch-
ten, en door beschrijvingen van vreemde
landen; maar toch, dat was op den duur te
taai, de beschrijving van toestanden en
gebeurtenissen werd destijds in zoo drogen
langdradigen vorm gegeven, dat alleen de
man van studie het zich getroostte, die te
doorworstelen.

Wat men verlangde, en wat komen moest,
was het werk van den kunstenaar, die als
in medaillonvorm die vreemde toestanden
uit die vreemde levenskringen in beeld
bracht, en ze als in het leven teekende. En
zoo ontstond de roover-roman, de neger-
roman, de soldaten-roman, de studenten-
roman enz., die allen het ééne groote doel
hadden, ons zulke, ons vreemde levenskrin-
gen ons nader te brengen, en er ons in te
doen meeleven.

Toch prikkelde hietoe niet alleen de
nieuwsgierigheid. Er kwam een ander, hoer-
ger motief bij.

De opvatting van het menschelek leven
als zoodanig was vernieuwd.

Lange eeuwen had men geleefd in de
voorstelling, alsof het gekerstende Euro-
peesche leven, gelijk zich dat hier ontwik-
kelde had, af het leven was. Wat daar bui-
ten lag, telde niet mede. Dank echter zij de
uitbreiding van scheepvaart en handel bleek
de opvatting al spoedig niet houdbaar. De
ontdekking, dat in Amerika, geheel van ons
leven afgezonderd, een heel ander mensche-
lek leven doorleefd was, dat toch ook on-
der de Inca's in Peru, en niet minder in
het rijk der Azteken tot grooten bloei was
gekomen, veranderde die voorstelling nood-
wendig. En toen daarbij de geruchten kwa-
men van het rijk van den grooten Mogol in
Indië, van het wonderrijk der Chinezen en
Japannezen, en ten slotte ook van de ne-
gers in Afrika, begon men in te zien, dat
de menschelek veel breeder afmetingen be-
ziet, en oneindig meer verscheidenheid aan-
biedt, dan wat men dusver als levensvorm
gekend had.

Zoo brak de idee der strakke eenheid in
die der veelvormige pluriformiteit. Het
leven was niet eenvormig, maar veelvormig.
Die veelvormigheid boezemde belangstel-
ling in, en dat veelvormige leven wenschte
men te leeren kennen.

En nauwelijks had die gedachte post ge-
vat, of men begon te ontdekken, dat ook
in Europa zelf het leven veel meer voor-
men aanbod, dan het conventionele waar-
aan men zich gewend had; en begon men
te verstaan, dat ook deze andere levens-

kringen, ook al lagen ze buiten de groote
heirbaan des levens, toch tot ons mensche-
lek leven behoorden, en er eigen typen in
vormden.

Het was dus volstrekt niet alleen de
prikkel der nieuwsgierigheid, maar ook
wel terwege de breede, ruimer opvatting
van ons menschelek leven als zoodanig,
die met belangstelling den blik deed slaan
in die ons vreemde levenskringen, om alzo
het leven der menschelek beter te leeren
overzien.

De roman-soort die hieraan haar op-
komst dankte, voldeed alzo aan een twee-
delige behoefte. Ze brak met de ridderavon-
turen, en greep naar het werkelijke leven,
om te prikkelen, te boeien door het vreemde,
maar tegelijk ook om het menschelek leven
in zijn veelvormigheid ons nader te brengen.

Drie stadiums heeft deze roman-soort
hierbij doorlopen. Het eerste stadium deed
alleen dienst om ons het vreemde leven te
leeren kennen, zoo als het bestond. Het
tweede stadium deed een poging om ons
dit ons vreemde leven te leeren verstaan.
En het derde stadium had de strekking,
de tendenz om voor dit vreemde leven
sympathie te winnen. Men voelt dit ver-
schil dadelijk, zoo men b.v. de Negerhut
van Mevr. Beecher Stowe als tendenz-roman
legt naast de vroegere neger-romans, die
alleen het Afrikaansche leven zochten te
teekenen.

Slechts houde men in het oog, dat hier
geen chronologische orde bedoeld is. Het
liep niet zoo, dat het eerste stadium eerst
afleef, eer het andere opkwam. Alle deze drie
soorten staan veelal naast elkaar, alleen
met dit verschil, dat in de ééne periode de
ééne, in een daaropvolgende periode de
andere meer den toon aangeeft.

De overgang uit de ridderavonturen tot
deze nieuwe soort romans werd begrip-
pelijkwijze gevormd door de *Roover-roman*,
waarvan Mendoza in zijn *Lasarillo de Tormes*
reeds in de 16e eeuw den voorlooper gaf.

Het valt toch niet te weerspreken, dat
de roover uit die dagen zekere verwant-
schap vertoonde met het *heldenleven* uit
den ouden tijd, en evenzoo met het leven
der *ridders* op hun sloten. Men denke
slechts aan de roofoverval, om aanstands
den overgang te gevoelen.

In die dagen, toen rooverhoofden te
zijn nog een bedrijf was, en in alle berg-
en woudstreken rooverbenden rondzwierven,
vertoonden deze rooverbenden, en vooral
hun hoofden, zeker heroiek karakter.
Ze waren mannen van moed en overmoed,
die voor geen gevaar terugdeinsden, en die bij
al hun roover-exploiten soms eigenschappen
openbaarden van organisatie, van heersch-
macht, en soms zelfs van edelmooheid en
rouw, een enkel maal zelfs van vroom-
heid, gelijk wij ons dat nauwelijks meer
kunnen voorstellen.

Het was dus niet zoo vreemd, dat men
allengs in deze rooverkringen thuis zocht
te geraken, en er belang in stelde, om in
hun leven en hun exploiten een beteren blik
te verkrijgen.

Nu nog doet de Transvaalsche krijg ons
zien, hoe moeilijk het soms is, de grenslijn
tusschen wat voor den één een nationale
held is, en voor den ander geldt als het
hoofd van een nationale rooverbende, scherp
te trekken. Of is het niet zoo, dat in de Eng-
elsche pers gedurig als hoofden van bandie-
ten mannen worden besproken, die voor ons
de nationale helden van den Afrikaanschen
vrijheidsoorlog zijn. En evenzoo nu stond het
destijds in heel wat streken van Europa. Er
waren benden van mannen, die in openbaar
verzet tegen de heerschers leefden, en daarom
door het landvolk niet zelden met zekeren
eerbied werden bejegend, en voor bevrijders
werden aangezien.

Maar natuurlijk was de grens evenmin
scherp te trekken tusschen deze moedige,
gevoelende bekampers der tyrannie en de
eigenlijke bandieten. Het ééne soort ging
ongemerk in het andere over. En we-
derom was de overgang even ongemerk
tusschen deze eigenlijke rooverbenden, en
de deugnieten in de steden. De roover-
benden en de schelmen-romans vormden wel
beiden slechts ééne categorie met zekere
schakeering. Vandaar dat het bijna niet
mogelijk is, scherp te onderscheiden tus-
schen de eigenlijke roover-roman en de
vagebonden- en bandieten- en deugnieten-
romans, die ten slotte in de romans van
lijfstrafelijke rechtspleging overliepen.

Ook deze soort romans zijn uit Spanje
ons toegekomen, maar ze vonden spoedig
haar navolging in Engeland, Frankrijk en
Duitsland, en op kleinere schaal in schier
alle talen.

Ze trokken vooral de jeugd, en onder
de jeugd de opgroeiende knapen, aan. Ze
spanden, ze boeiden, men droomde van
verhalen die men gelezen had; en heel wat
angst is er in eenzame nachten, en op
eenzame wegen, door de nawerking van
die romansoort op de verbeelding, uit-
gestaan.

Aanvankelijk nu strekte deze soort ban-
dieten-romans uitsluitend om te boeien en
de nieuwsgierigheid te prikkelen.

Al spoedig echter mengde er zich een
ander element in.

Men begon zich af te vragen, hoe men
zulk een bandietenleven te verklaren had,
en begon er zich op toe te leggen, om
psychologisch, historisch en sociaal zich het
opkomen van deze boze verschijnselen in
de maatschappij te verklaren. Het waren
toch ook menschen van gelijke beweging
als wij. En er moest dan toch een oorzaak
zijn, die hen zulk een stout leven had doen
verkiezen, en die maakte dat zij er zich in
thuis gevoelden.

Ook die roovers en bandieten waren niet
uit de heil opgekomen, maar geboren als
zij en uit onze menscheleke maatschappij
voortgekomen.

De ziekelijke richting, om deze verklar-
ing als ycrontschuldiging voor hun misda-

den te doen gelden, kwam destijds nog
niet op. Ze werden nog steeds van normaal-
zedelijk standpunt als schelmen en deugnien-
ten ten toon gesteld. Maar toch sloop
allengs de zucht in, om ook andere, betere
neven-hoedanigheden in hen te ontdekken,
en daardoor ons menschelek gevoel tot op
zekere hoogte met hen te verzoenen.

Waar dan bij kwam, dat van lieverlede
de neiging opkwam, om deze soort romans
ook dienstbaar te maken aan de bestrij-
ding van het kwaad. Zelfs kan men zeg-
gen, dat meer dan één man van de po-
litie door deze soort van romans voor zijn
taak gevormd is, en dat de lijfstrafelijke
rechtspleging er een blik in het bandie-
tenleven door kreeg, die tot bestrijding
ervan en tot fnuiking van het kwaad bij-
droeg.

Ook de rol die de vrouw in het leven
dezer benden vervulde, begon steeds meer
belangstelling in te boezemen.

Kortom, men begreep, dat het ook hier
een stuk menschelek leven gold, dat de
moeite der kennismaking alleszins waard was.

Bij Dr. A. Kuyper ontvangen voor de
Vereniging Scheur Hospital van N. N.
te Utrecht f 100.

Voor Kootwijken Scholen.

Van den heer J. IJSEBRAND te Amsterdam
ontvangen f 100.—, zijnde contributie door
Z.E.d. voor Kootwijken scholen ontvangen.

D. HULLEMAN,

Kootwijk.

Penningmeester.

Uit de Pers.

Dr. Honig van Zeist gaf een uitstekend re-
feraat in het licht over de betekenis van het
schoolwezen voor de Zending.

Hij komt daarin, na een principiële en his-
torische behandeling van het vraagstuk,
de gedocumenteerde en keurig ingezegde, is
tot deze conclusie omtrent den eisch aan onze
Zendingsscholen te stellen:

In de eerste plaats moet dus de school reke-
ning houden met den aard, het karakter, den godsdienst
en het maatschappelijk leven van het volk,
aan hetwelk men haar brengen wil. Maar in de tweede
plaats dient zij nu ook in overeenstemming te
wezen met het peil der ontwikkeling van het volk.
Want zeker heeft de School de roeping de volks-
ontwikkeling te bevorderen, maar zij mag toch
nimmer vergeten, dat zij moet beginnen met zich
te richten naar de mate van beschaving, die ge-
vonden wordt. Het overnemen van de deugden
van „Trouwens, hoe zou het ook anders kunnen?“
Zoo schreef Prof. Wolter een gezegd:
de opvoedende kracht van het onderwijs moet
bepaald ten deele door de leerstof, maar vooral
door de methode, waarnaar het onderwijs gegeven,
en de toepassing die er van gemaakt wordt. De
leerstof, in den vorm van kennis of kundigheid
door den leerling opgenomen, vormt zijn geest
doordat zij het denken stof en oefening biedt; want
toch denken dringt uit haren aard alle kennis en
kunst; en verder voert ze den leerling op, doordat
ze hem een gevoel van vertrouwen, moed en macht
schenkt met het oog op de omgeving, waarin hij
zich bevindt. De methode werkt vormend, dat is
opvoedend, daar zij den geest van den leerling in
rechtstreeks contact stelt met den geest van den
onderwijzer, en hem diens invloed laat ondergaan,
en verder het gevoel van orde, kalmit en voort-
gang verwekt. De toepassing eindelijk van de
mededeelde kennis of kundigheid vormt voor het
leven, doet het verband tusschen denken, en men
en leven ervaren; leert inzien, dat de geest heerscht
over de stof, werkt tot veelzijdige belangstelling.
Maar nu mist immers onderwijs, dat geen rekening
houdt met de verbaarheid der leerlingen, deze
opvoedende kracht geheel. Wat laat de beste leer-
stof, als zij door de jonge hersenen niet begrepen
wordt? Hoe zal er contact zijn tusschen den geest
der leerlingen en tusschen dien van hun onderwij-
zer, als de kinderen maar niet kunnen vasten wat
de meester eigenlijk bedoelt? En hoe zal men toe-
passen in bepaalde levensomstandigheden een leer-
stof, die hoogstens machinaal in het hoofd is opge-
nomen, maar die niet verstaan en nog veel minder
verwerkt is geworden? Welnu, juist wil dit zoo is,
moet „wel op teleurstelling uitloopen dat de ge-
vernemingschool voor lager onderwijs zoo sterk
leek op de school in ons vaderland; en dat de vruch-
ten der particuliere, met name der Zendingsscho-
len, meer zijn, is dan ook grootendeels hieraan toe
te schrijven, dat zij veel meer op deen dacht het
gevoel gesteld hebben. Het Javaansche, Madoer-
sche, Soembaneesche volksleven staat nu tenmaal
veel lager dan het Nederlandersche, en daarom moet
de leerstof op de volkschool in onze koloniën ook
veel eenvoudiger zijn dan hier te lande. Daarom
dronk ook de volksverteenwoordiger Dr. A. Kuy-
per zoo terecht in zijn rede over de Kerstening van
Indië“ aan op het subsidiëren van rijkswege „van
een groot aantal scholen op eenvoudigen voet voor
het eigenlijke volksonderwijs. Gelijk ook de heer
Graafland nitiop: „de Gouvernements-inlandsche
school past nu in geen eeuw voor de Indische
Maatschappij. Zij ligt absoluut boven het niveau
van ontwikkeling der maatschappij. Daarom moe-
ten wij terug op onze met te snelle vastgemaakte
scholen“ want was het doel der Regering voor de
inlandsche maatschappij een volkschool te stich-
ten, dan is het doel voorbijgestreefd.“

En dan gaat hij aldus voort:

Een derde vereischte voor de inlandsche school
is, dat aan het onderwijs in de Bijbelsche Geschie-
denis en den Christelijken Godsdienst een voortaan
plaats worde ingeruimd. In een Zendingsschool
als deze behoef ik het verdedigen hiervan
nauwelijks iets te zeggen. Rechten wij Christenen
reeds roepen aan dat onderwijs voor onze kinderen,
hoe zou het dan nog niet veel meer noodig zijn voor
kinderen van anders, die pas tot het Christendom
overgingen of die nog heidenen zijn. En niet slechts
om de kinderen bekend te maken met den eenigen
Naam onder den hemel tot zaligheid gegeven,
eischen wij dit voor de inlandsche school, maar
wij doen het ook, omdat voor het onderwijs in de
Bijbelsche Geschiedenis zoo vormend inwerkt. Na-
tuurlijk oordeelen onze zendingen niet anders.
Lustert slechts, hoe zendingen Alberts betoogt
„het vak, waar het voornamelijk op aan komt is
de Bijbelsche Geschiedenis.“

Al verder:

Ten vierde of ten laatste mag „Handenarbeid“
op de inlandsche school niet ontbreken. Ziet,
gelijk in ons werelddeel op scholen voor minder
begeerde en achterlijke kinderen heel wat tijd
wordt besteed aan het werken met aarde, met
hout enz., om zoo het bevestigingsvermogen te scher-
pen, en de hand te oefenen en de zinnen te
ontwikkelen, zonder dat te groote inspanning van
het zwakkere hoofd wordt gevraagd — zoo dringen
m. i. de deukundigen op dit gebied als de heeren

Inteekenbiljet.

De ondergeteekende, zijnde abonnent op de *Herant*, verklaart in te
teekenen op het werk van Dr. A. KUYPER, *De Gemeene
Gratie, geschiedkundig, leerstellig en practisch toege-
licht*, in drie deelen octavo; voor den prijs van **negen gulden**.

a. Hij wenscht dit werk te ontvangen zoodra het gereed is, en verbindt
zich vooraf den prijs aan het Bureau van *De Herant* te voldoen.

b. Hij wenscht dit werk te ontvangen in drie afzonderlijke toezendingen,
elk van één deel, en verbindt zich daarvoor drie jaren lang, bij elk
kwartaal, de abonnementsgelden niet f 0.75 te verhoogen.

Hij is als abonnent ingeteekend: c. bij het Bureau van *De Herant*;

d. bij den Boekverkooper

e. bij den Brievengaaier te

NAAM EN VOORNAAM:

WOONPLAATS:

ADRES:

P.S. Men wordt verzocht van hetgeen achter
de a of de b volgt, door te schrappen
wat men niet wenscht, en achter de c, d of
e aan te geven in welk geval men verkeert.

Graafland en Neudensburg er terecht op aan, dat
aan de kinderen der Javanen, Soembanezen, Dajak-
kers enz. op de school eenig handwerk zal worden
geleerd. Zoo wordt de vaardigheid bij hen ontwik-
keld en tevens aan de ouders een voorwendsel
ontnomen om hunne kinderen van de school af
te houden.

En betoogt, waaraan hij dan nog de volgende
opmerkingen toevoegt:

Van het uiterste gewicht zijn de vragen: hoe
moet in de opleiding van personeel voorzien en aan
welke vereischten moeten de onderwijzers beant-
woorden? Wat de eerste vraag aangaat, niemand
zal meer na de mislukte proefnemingen bewe-
ren, dat inlandsche jongvolk hierheen moeten
geonden om tot onderwijzers gevormd te worden.
Vrij algemeen is men van oordeel, dat de onderwijzers
op kweekscholen dienen opgeleid en gevormd te wor-
den. Zoo doet het gouvernement en de mannen die in de
Zending arbeiden, willen niet anders, al geven zij
natuurlijk toe, dat aanvankelijk de opleiding van
onderwijzers wel door den zending in zijn eigen
huis geschieden moest. Bij de oprichting van kweek-
scholen inlander echter de volgende drie zaken wel
ter harte genomen. 1. Men volge niet het voor-
beeld van het rijk. De kweekscholen in onze koloni-
niet zijn veel te veelzeggend ingesicht en de daaraan
opgelegde inlanders worden veel te hoog gesalarieerd.
Hoogst schadelijke gevolgen heeft deze dwaasheid.
De inlandsche onderwijzers hebben over 't alge-
meen bij zeer middelmatige bekwaamheid gruwelij-
ke veel verbeelding (de kleeding van den amb-
tenaar is hun, die als dandy's voor den dag wil-
len komen, veel te min), voorts maken zij veel
misbruik van drank en spel, terwijl 't hebben van
zware schulden niets bijzonders is. Bij den inlan-
dschen onderwijzer vindt zij waarlijk: boduursel
à la cis. de el; gordijngood à f 1.50 de el; edura,
eau de cologne, een toiletspiegel à f 30 gene-
var, bitter, brandy, bier, wijn en champagne. 2. De
directeur en de leeraars van de kweekscholen
moeten niet onze kweekscholen copieeren, maar
zij moeten mannen weten te vormen, die voor de
eenvoudige inlandsche volkscholen geschikt zijn.
Nu zit heel wat geleerdheid er bovenop geplakt,
terwijl degelijkheid (rij 't ook minder omvattende)
kennis ontbreekt. 3. De leeraars van de kweekschool
maar vooral de directeur van de kweekschool,
dient in de eerste tientallen van jaren een buiten-
gewoon man te zijn. Na wat ik aanvoerde over de
vereischte, waaraan de lagere school in Indië moet
voldoen, stemt mij mij dit toe, niet waar? De
directeur moet kunnen vaststellen, welk onderwijs
nu eigenlijk noodig is voor het volk, waaronder
hij woont, en daarna d en bij zijne leerlingen zoo
te kunnen opleiden en bekwaamen, dat zij juist
dat onderwijs vermogen te geven. Waar dit terrein
nu nog verlaten draak ligt, moet vooreerst de
directeur wel een man worden van superieure gaven,
en (terloops zij het gezegd) van den Heere zij
afgebeden, dat zulk een directeur voor onze Keu-
chenius School door de tien Deputaten gevonden
moge worden.

En wat voor een man de hoofdonderwijzer aan
de lagere school school zijn moet? Laat br. Alberts
't ons eens zeggen. „Aan den zending onderwijzer
moeten hooge eischen gesteld worden. In de eerste
plaats moet hij een Christen paedagoog zijn.
Iemand, die bij machte is het volk, welke kinde-
ren hij onder zijn invloed wenscht gebracht te
zien, te leeren kennen in zijne eigenaardigheid en
zijn onderwijs spoorloos in te richten, dat het, ter
wij hij rekening houdt met 't volks eigenaardigheden,
dat doet bereikt, dat hij met zijn onderwijs zich heeft
voorgesteld. Dit is geen kleingheid. Van zulke man-
nen vindt men er geen 13 in een dozijn, maar het
zijn ook geen ideaal-menschen, men vindt ze, men
kan ze vormen. Alleen men zoekt ze voorloopig nog
niet onder de inlanders. Daar zijn inlandsche hel-
pers, die schrandter mogen genoemd worden, die,
wat gemakkelijke van leeren aangaa, menig Hol-
landsch kind echter zich laten; alleen vindt men bij
hen geen paedagogische talenten. De geschiedenis
van Java's vorsten is hiervan het groote en onweer-
spreeklijk bewijs. De leiding eener Zendingsschool
dus, en dit is onze conclusie, mag niet toevertrouwd
worden aan inlandsche helpers, want opgedragen aan
een wel onderwezen, met groote kwaliteiten be-
gaaft Europeaan, die zijn doel in het oog weet te
vatten, en de middelen, waarover hij beschikt,
zoodanig weet te kiezen en aan te wenden, dat
hij dat doel bereikt.“ Tot zoover de heer Alberts.
Lët echter op het woord voorloopig. Immers als
de Theol. School voor studenten in de Theologie
en de Kweekschool voor onderwijzers op Java
geopend zijn — Si Balaka heeft er onlangs nog
bij vernieuwing in zijne brieven aan herinnerd —
dan moet Midden Java alereerst beaard door
Javanen die zich tot God leeren bekeeren.

Zie ik wel, dan blijft nu nog slechts één hoofd-
punt ter bespreking over. De vraag: in welke
verhouding moet de school te staan tot den
overigen Zendingarbeid? Hierover nog dit. 1. De
School behoort tot de hulpmiddelen. Nooit mag dit
uit het oog verloren. De prediking des Evangelies
is het eerste en het voornaamste. Waar nu onze
gelmiddelen beperkt zijn, daar moet men bij de
oprichting van scholen voorzichtig zijn. Gaf dan
ook het Rijk aan kweekscholen en lagere scholen
niet zulk een flink subsidie — slechts enkele oede-
scholen zouden door de Gereformeerden op ons
arbeidsveld geopend kunnen worden. Maar al kan,
dank zij de subsidie, veel meer gedaan, toch houde
men er steeds rekening mee, dat onze gelden in de
eerste plaats voor de prediking des Woords
besteed moeten worden. 2. Voorloopig zullen wij
ons wel moeten blijven behelpen met de scholen
en de inlandsche onderwijzers, die wij nu hebben
— maar dringend noodig is toch, dat de Keuche-
nius-School nu spoedig worden een kweekschool voor
inlandsche onderwijzers en dat ook naast br. Zu-
dema enkele Nederlandse onderwijzers naar
Indië gezonden worden, opdat althans te Poer-
woredjo, te Djocja en te Melio goede lagere scholen
kunnen worden geopend. 3. In den eersten tijd
zullen deze scholen wel van uit Nederland door

de kerken in overleg met den onderwijzer en den
missionairen predikant ter plaatse bestaard moeten
worden. Maar wenschelijk blijft toch m. i. dat in
Indië door onze Gereformeerden een algemeene
vereniging worde opgericht, die de Keuchenius-
School overneemt, en dat te Poerworedjo enz.,
plaatselijke schoolverenigingen worden gevormd,
die de inlandsche school besturen. Natuurlijk moe-
ten dan deze Algemene Vereniging en de plaats-
elijke verenigingen financieel door de Gerefor-
meerden hier te lande gesteund. 4. De plaatselijke
schoolverenigingen vormen een bond en kiezen
een bestuur, dat in onderwijzaaken voorlichting
geeft, de scholen inspecteert, geschillen behan-
delt enz.

Zulke referaten kunnen van uitnemenden in-
vloed zijn.
Ze maken een einde aan de holle phrase, en
gaan historisch en paedagogisch op de zaak
selve in.

Officiële Berichten

Classis 's-Gravenhage.

De Classis 's-Gravenhage van de Gerefor-
meerde kerken heeft in hare vergadering van
12 Febr. 11 preparatoir onderzocht den Eerw.
heer J. E. Goudappel, Theol. Cand. te Delft,
en hem met algemeene stemmen beroepbaar
gesteld in de Geref. kerken in Nederland.
Namens de Classis,
J. G. KURST, Actuaris.

Classis Sneek.

Namens de Classis Sneek wordt aan de Geref.
kerken bericht, dat in hare vergadering van
13 Febr. 11 met goed gevolg preparatoir zijn
geëxamineerd de Candidaten K. Sybrandus van
Scharnegoutum en S. Huisman van Sneek, en
beroepbaar zijn gesteld voor de Geref. kerken
in Nederland.

Namens de Classis,
P. ERINOA, h. t. Scriba.

Namens de Classis Dordt.

De Classis Dordrecht heeft in hare vergade-
ring van 13 Febr. preparatoir geëxamineerd
den Candidaat J. Bakker en hem beroepbaar
gesteld in de Geref. kerken.

Namens de Classis Dordt,
H. G. DE JONGE, Actuaris.

De deputaten voor de hulpbehoevende ker-
ken in de provincie Zuid-Holland zien zich
genoodzaakt het volgende ter algemeene kennis
te brengen:

a. door hen is 29 Mei 1900 aan de generale
deputaten, naar Art. 13 D. K., bericht inge-
zonden, dat de kerken van Zuid-Holland, we-
gens verhooging van uitgaven door nieuwe pen-
sioneeringen en emeritaatsverklaringen, met den
besten wil niet meer dan f 500 in dit Synode-
jaar kunnen bijdragen aan de generale kas;

b. dat voorts de particuliere Synode van
Zuid-Holland op hare vergadering van Juni 1900,
f 500 op de begroting heeft uitgetrokken voor
de generale kas; aan welke som derhalve depu-
taten gebonden zijn;

c. dat eerst 16 Augustus 1900 van de gene-